

KATSAUS KASTE –OHJELMAN ETENEMISEEN

110210_Riitta Viitala

■ Riitta Viitala

■ SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

”Tavoitteena on lapsiperheitä tukeva palvelujärjestelmä, joka luo lapsille ja nuorille hyvinvointia edistävän saumattoman verkoston. Palvelujärjestelmän tulee olla ennaltaehkäisevästi hyvinvoinnin uhkia poistava ja tehokkaasti ongelmiin tarttuva. Toimivuus ja vaikuttavuus edellyttävät kaikille väestönosille kohdentuvia ja asiakkaan tarpeisiin vastaavien palvelujen tuottamista”

Hallituksen strategia-asiakirja 2007 (2.2. Lapsiperheiden hyvinvointi).

Mikä Kaste –ohjelma?

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON KANSALLINEN KEHITTÄMISOHJELMA (KASTE 2008-2011)

- **Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3.8.1992/733;**
 - **5 § Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma**
 - Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi hallituksen valtiontaloutta koskevien päätösten kanssa yhteensopivan sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman (*kansallinen kehittämisohjelma*). Kehittämisohjelmassa määritellään koko ohjelmakauden kattavat keskeisimmät sosiaali- ja terveystoiminnat, kehittämisohjelman tavoitteet, kehittämistoiminnan ja valvonnan painopisteet sekä niiden toteuttamista tukevat keskeiset uudistus- ja lainsäädäntöhankkeet, ohjeet ja suositukset.
- **hyväksytty valtioneuvostossa 31.1.2008**

OHJELMASSA UUTTA

- ohjelman laaja-alainen toimeenpano kaikilla tasoilla
- pysyvä alueellinen kehittämisrakenne
- alueelliset kehittämishankekokonaisuudet
- kytkennät alueellisiin kehittämissuunnitelmiin
- kumppanuuspohjaisen yhteistyön tavoite mm. järjestötoimijoiden, koulutus- ja tutkimustahojen jne. kanssa
- vuorovaikutteinen ja interaktiivinen yhteistyö useiden toimijoiden kanssa

Kaste -ohjelman pitkän aikavälin tavoitteena on saada aikaan muutos-, modernisointi ja innovaatioprosesseja sosiaali- ja terveydenhuollossa.

OHJELMAN TOTEUTUSTAPA LAAJA-ALAINEN

- NEUVOTTELUKUNTA, jolla konserni-, kansalais- ja aluejaokset
- VIISI ALUEELLISTA OHJAUSRYHMÄÄ, joilla kokoaikainen suunnittelija.
- ALUEELLISET KEHITTÄMISSUUNNITELMAT
- Kaste-alueet ovat: Etelä-Suomi, Länsi-Suomi, Väli-Suomi, Itä- ja Keski-Suomi ja Pohjois-Suomi.
- Valtionavustus ohjelmakauden aikana yli 104 milj. euroa
 - yli 47 milj. jaettu vuosina 2008-2009
 - josta 23,5 milj. osoitettu lasten, nuorten ja perheiden palveluihin
- Hyödynnetään eri kanavista tulevaa rahoitusta
- Tukena yhteistyökumppaneiden asiantuntijuus ja osaaminen
- THL/asiantuntija-apu, ohjaa, seuraa, verkostoi ja levittää hyviä käytäntöjä
 - monialainen asiantuntijatiimi aloittanut

Perhekeskusten kehittäminen ja toimintatavan levittäminen jatkuu Kaste -ohjelmassa

PERHEKESKUKSET JA VANHEMMUUTTA TUKEVAT TYÖKÄYTÄNNÖT

- **Hallituksen tavoitteena on perhekeskustoiminnan laajentaminen ennalta ehkäisevän lapsiperhetyön mallina (valtioneuvoston politiikkariihi 24.2.2009/Vanhasen II hallitus).**
- Hallituksen tavoitteena oli vahvistaa perheiden välistä vertaistukea ja kehittää perheiden tarpeista lähtevää perhekeskustoimintaa (valtioneuvoston periaatepäätös 2.10.2003/Vanhasen I hallitus.)

Taustalla oletukset, että

- tukemalla vanhemmuutta voidaan edistää hyvää lapsuutta
- vahvistamalla terveyttä ja hyvinvointia edistäviä työkäytäntöjä ja varhaista tukea tavallisissa peruspalveluissa, voidaan parhaiten ehkäistä ongelmien syntymistä tai ainakin tarttua niihin riittävän varhain
- kokoamalla voimavarat (kunnat, seurakunnat, järjestöt) yhteen saadaan toimivia palvelukokonaisuuksia

- **ehkäisevä lastensuojelu**

- Ehkäisevällä lastensuojelulla **edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta.**
- Ehkäisevää lastensuojelua on myös **kunnan muiden palvelujen piirissä**, kuten äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyössä **annettava erityinen tuki silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana.**

- lapsipoliittiset suunnitelmat
- moniammatilliset asiantuntijaryhmät
- perhetyö
- vertaisryhmätoiminta
- kodin ja koulun yhteistyö

Lapset, nuoret ja perheet KASTE – ohjelmassa

KASTE -OHJELMAN TAVOITTEET LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN OSALTA

- Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden lisääminen
- Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
- Lasten, nuorten ja lapsiperheiden osallisuuden lisääminen ja syrjäytymisen vähentäminen

YHTEINEN ORIENTAATIO

- Sektorikohtaiset uudistukset lapsiperheiden, lasten ja nuorten palveluissa ja nuorisotyön sekä vapaa-ajantoiminnan järjestämisessä eivät enää riitä. **Tarvitaan suunnanmuutos.** On etsittävä uusia, ennakkoluulottomia ratkaisuja perheiden, lasten ja nuorten ongelmiin. On aika **koota yhteen paikalliset ja valtakunnalliset saavutukset** ja viedä ne systemaattisesti käytäntöön lasten niin kodeissa, päivähoidossa, kouluissa ja psykososiaalisissa palveluissa kuin lasten ja nuorten vapaa-ajantoiminnoissa. **Kaste -ohjelma 2008-2011**

KASTE -OHJELMAN KEINOT TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISEKSI

Ehkäisemällä ongelmia ja puuttamalla varhain

- **painopiste: ”promotion”**
- varhaisen puuttumisen työtavat ja menetelmät käyttöön
- johtamiskäytännöt, yhteistyön rakenteet ja voimavarat ehkäisevälle toiminnalle
- lapsipoliittiset ohjelmat lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja palvelujen suunnittelun, järjestämisen ja vaikuttavuuden seurannan työkaluiksi (lastensuojelulain toimeenpano)

Varmistamalla henkilöstön riittävyys ja osaaminen

- **painopiste: verkostoiva työtapa**
- toimintakulttuurin muutos (asiakaslähtöisyys, hyvinvoinnin edistäminen, moniammatillinen yhteistyö)
- osaamisen vahvistaminen (hyvät käytännöt, koulutus, juurruttaminen)
- ehkäisevän työn resurssointi

Luomalla sosiaali- ja terveydenhuollon eheät palvelukokonaisuudet ja vaikuttavat toimintamallit

- **painopiste: lähipalvelut**
- lapsen, nuoren ja perheen ”ääni”
- perhelähtöinen palvelukokonaisuus
- toimiva yhteistyörakenne lasten ja nuorten perus- ja erityispalvelujen välille
- matalan kynnyksen, intensiivisen tuen ja oman toiminnan aktivoimien mallit

LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN PALVELUJEN KEHITTÄMINEN KASTE-OHJELMASSA

- Uudistetaan lasten ja nuorten ja lapsiperheiden palveluja kokonaisuutena
- Perustasolla kehitetään ja nivotaan yhteen kehitystä tukevat, ongelmia ja häiriöitä ehkäisevät ja korjaavat palvelut yli nykyisten sektorirajojen (kuten terveys-, sosiaali-, nuoriso-, sivistys- ja poliisitoimi)
- Erityispalveluja kehitetään tukemaan peruspalveluja erilaisilla toimintavaihtoehtoilla (kuten lastenpsykiatria, lastensuojelu ja kasvatus- ja perheneuvolat),
- Tuodaan palvelut suoraan lasten ja nuorten kehitysympäristöihin (koti, päivähoito, koulu, vapaa-ajan toiminta) ja puretaan laitoskeskeisyyttä.

Lasten Kaste -hankkeet

VALTIONAVUSTUKSET

Valtionavustuspäätös 31.10.2008

- Länsi-Suomen Remontti
- Itä- ja Keski-Suomen Lapset ja perheet Kaste
- Pohjois-Suomen Tukeva

Valtionavustuspäätös 27.2.2008

- Etelä-Suomen Lapsen ääni
- Väli-Suomen Kasper

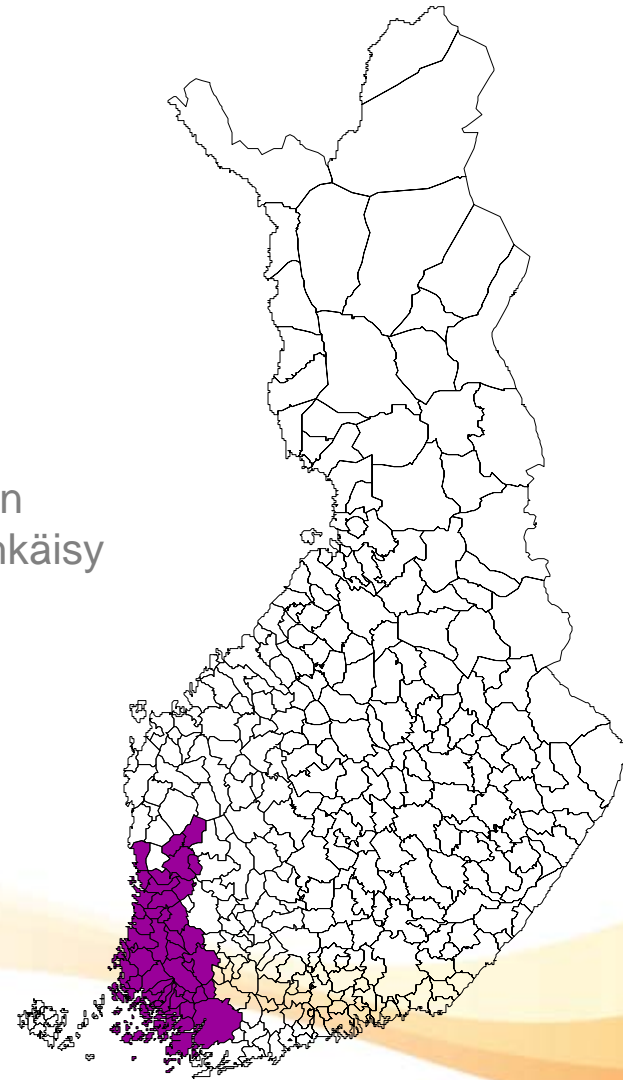
Valtionavustushakemukset 31.12.2009

- jatkohakemukset: Remontti, Lapset ja perheet Kaste, Tukeva
- laajennushakemus: Lapsen ääni
- neuvottelukunta: 16.2.2010
- päätökset 26.3.2010 mennessä

Länsi-Suomen REMONTTI

www.turku.fi/remontti

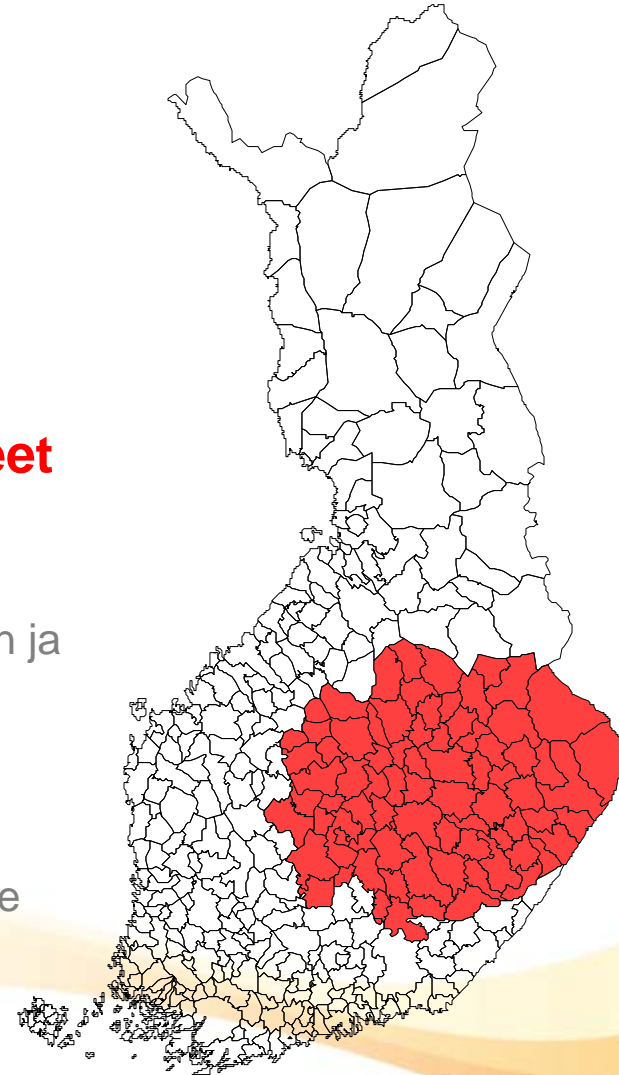
- asiakkaan osallisuuden lisääminen
- varhainen tukeminen ja ennaltaehkäisy
- palvelurakenteiden kehittäminen

Itä- ja Keski-Suomen LAPSET JA PERHEET KASTE

www.koskeverkko.fi/lapsetjaperheet

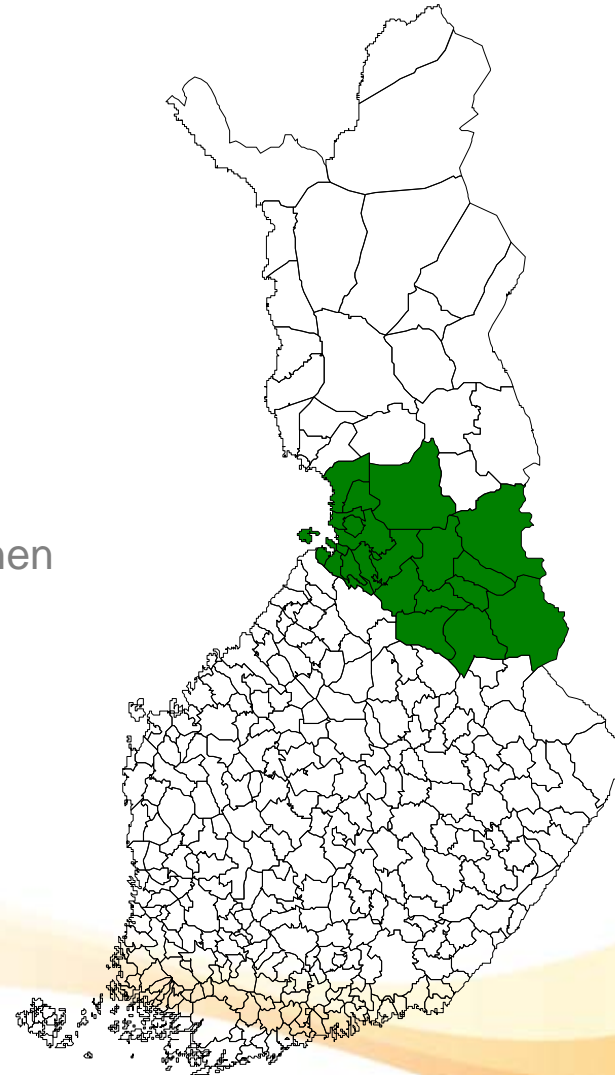
- ennaltaehkäisevät, varhaisen puuttumisen ja tuen toimintamallit
- lapsen, nuoren ja perheen osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet
- henkilöstön ja toimijoiden osaaminen
- pysyvä maakunnallinen kehittämisrakenne

Pohjois-Suomen TUKEVA

www.ouka.fi/seutu/tukeva

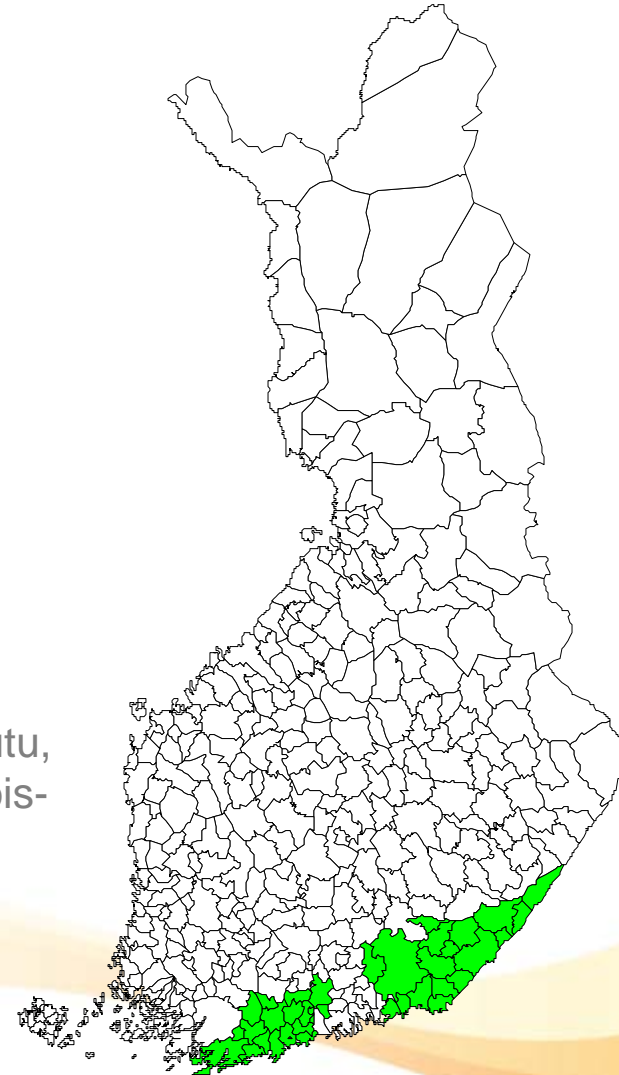
- hyvinvointijärjestelmän kehittäminen ja ohjelmatyö
- lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluprosessien kehittäminen
- lapsiperheiden palvelujen saatavuuden edistämien

Etelä-Suomen LAPSEN ÄÄNI

www.lapsenaani.fi

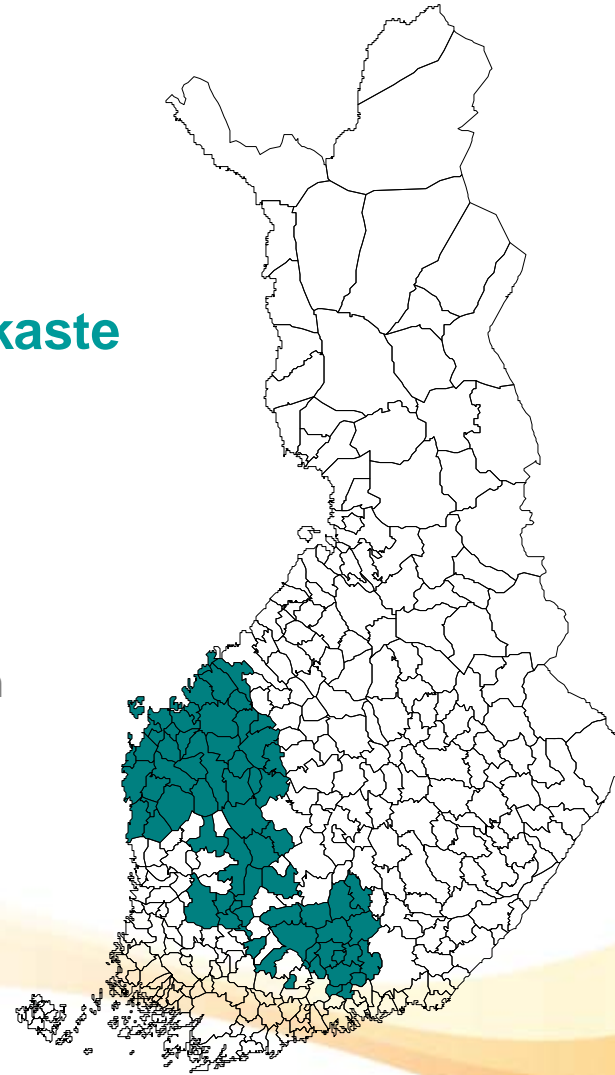
- varhaisen tuen toimintalinja
- intensiivisen, nopean toiminnan toimintalinja
- kehittämisverkostot: Pääkaupunkiseutu, Länsi- ja Keski-Uusimaa sekä Kaakkois-Suomi

Väli-Suomen KASPERI

<http://pikassos.fi/?content=lapsetkaste>

- perhepalveluverkostot
- erityinen tuki peruspalveluissa
- erityistä osaamista vaativien palvelujen tehostaminen ja erityispalvelujen tarpeen kasvun vähentäminen
- monialaiset palvelurakenteet ja osaamisen kehittäminen

Hyvät käytännöt - yhteiset haasteet

Ennalta ehkäisevät ja varhaisen tuen käytännöt

- REMONTTI
 - hyvinvointineuvola, raskausajan ja pikkulapsivaiheen työmallit
 - nuortentalo Union ja virtuaalitalo
 - perhekeskus, perhelähtöiset toimintamallit
 - perhetyö
- LAPSET JA PERHEET KASTE
 - vahvistetaan toimijoiden osaamista ja kehitetään ja levitetään varhaisen puuttumisen ja tuen työmalleja (mm. perhekeskus)
 - vertaisryhmätoiminnan koordinointi
- TUKEVA
 - hyvinvointineuvola, perhekeskus, perhevalmennus ja vertaistuki
 - raskausajan tuen polku
 - vauvaperhetyö
 - lapsiperheiden kotipalvelu
- LAPSEN ÄÄNI
 - perhekeskus, perhepalveluverkostot
 - Tukevasti alkuun
 - Lapsen ääni koulussa
 - Rajan lapset: neuvola, lähipalvelut, oppilashuolto
- KASPERI
 - perhekeskus
 - pilottineuvola, -päiväkoti, -koulu, perhetyö
 - Silta-Seitti-Sihti, Monialaisesti yhdessä (H:linna), Pirkan perhepalveluhanke
 - monikulttuurinen asiakastyö

Lasten ja nuorten auttamisen konsultaatio- ja intensiivisen tuen mallit

- REMONTTI
 - lasten ja nuorten psykososiaalisten palvelujen kehittäminen
 - aktiivisen huolen ilmaisemisen malli perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystyksessä
 - rajapintatyöryhmien laajentaminen ja nuorisopsykiatrian jalkauttaminen
 - lastenpsykiatrinen mielenterveysambulanssi
- LAPSET JA PERHEET KASTE
 - sijaishuollossa olevien lasten ja nuorten psykiatrinen tuki
 - varhaisen puuttumisen ja tuen menetelmät lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin
 - vaativa perhehoito
 - kotisairaaloiminta psyykkisesti vaikeasti oireileville lapsille ja heidän perheilleen
 - vauvaperhetyö (kiintymyssuhdeongelmat)
- TUKEVA
 - haastavasti käyttäytyvän nuoren tuen polku (Exit-tiimi)
 - nuorten neuvontapiste (TsekPoint)
- LAPSEN ÄÄNI
 - Sabir –systemiskt arbete för barn i riskzoon
 - Jeri – vakavien mielenterveyshäiriöiden varhaisintervention malli
 - nuorten intensiivimenetelmät mm. pitkäkestoinen koulutyön tuki
 - intensiiviset avopalvelut
 - Omin jaloin – ehkäisevä lastensuojelu
- KASPERI
 - intensiivisen hoidon malli
 - resurssitiimimalli oppilashuollossa
 - Nepsy –perhekeskusmalli (mielenterveyspalvelut)
 - ylimaakunnallinen nuorten intensiivisen tuen malli (avohuolto)

Lastensuojelun hyvät käytännöt

- REMONTTI
 - hyvinvointisuunnitelmat
 - perhehoidon kehittäminen
- LAPSET JA PERHEET KASTE
 - varhaisen puuttumisen työmenetelmät lastensuojelun avo- ja sijaishuoltoon
 - vaativa perhehoito
 - sijaishuollossa olevien lasten ja nuorten psykiatrinen tuki
 - sijaisperheiden osaamisen vahvistaminen
 - sijaishuoltopankki
 - perheoikeudelliset palvelut
- TUKEVA
 - lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelmatyö
- LAPSEN ÄÄNI
 - Omin jaloin; ehkäisevä lastensuojelu
- KASPERI
 - perhetyö
 - Sihti –hanke (korjaava tuki)

Kehittämiskeräkkeet, palvelukeräkkeet, verkostoiva työ- ja toimintatapa

- REMONTTI
 - asiakastyöryhmien toiminnan aktivointi
 - rajapintatyöryhmät
 - kehittämiskeräke
- LAPSET JA PERHEET KASTE
 - vertaisryhmätoiminnan koordinointi
 - poikkiallinen varhaisen tuen palvelumalli
 - varhaisen tuen ja puuttumisen työmenetelmät (osaaminen)
 - sijaishuolto pankki
 - perheoikeudelliset palvelut
 - pysyvä kehittämiskeräke
- TUKEVA
 - uusi toimintatapa lapsiperheiden tuen ja palvelujen tuottamiseen
 - hyvinvointiarviointi- ja seuranta järjestelmät
 - kehittämiskeräke
- LAPSEN ÄÄNI
 - kehittämiskeräke
- KASPERI
 - Pirkan perhepalveluhanke (ylisektoraaalliset kokonaisuudet)
 - ylläkkunnallinen intensiivisen tuen malli
 - resurssitiimimalli oppilahuoltotyön tueksi
 - kehittämiskeräket

- Hyvät käytännöt
 - rakenteet, prosessit, mallit, työkäytännöt, menetelmät
 - Olemassa olevat, kehittämiskohteena olevat
 - Kokoaminen, kuvaaminen, levittäminen, juurruttaminen
- Oppimisverkostot
 - kehittämisteemat
 - yhteiset, erityisteemat
- Koulutusohjelmat
 - uudet osaamisvalmiudet
- Kaikkien toimijoiden aktiivisen osallistumisen mahdollistaminen
 - vuoropuhelu, yhteinen kehittäminen ja -näkemys
 - sosiaalipalvelut, perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido (myös kehittämisrakennehaaste?)
 - opetustoimi (myös valtakunnallinen haaste?)
 - järjestöt (myös valtakunnallinen haaste?)
 - seurakunnat (myös valtakunnallinen haaste?)
 - asiakkaat, asukkaat
- Rajapinnat/Yhdyspinnat
 - perustehtävät, yhteistyörakenteet, asiantuntijuuden yhteensovittaminen

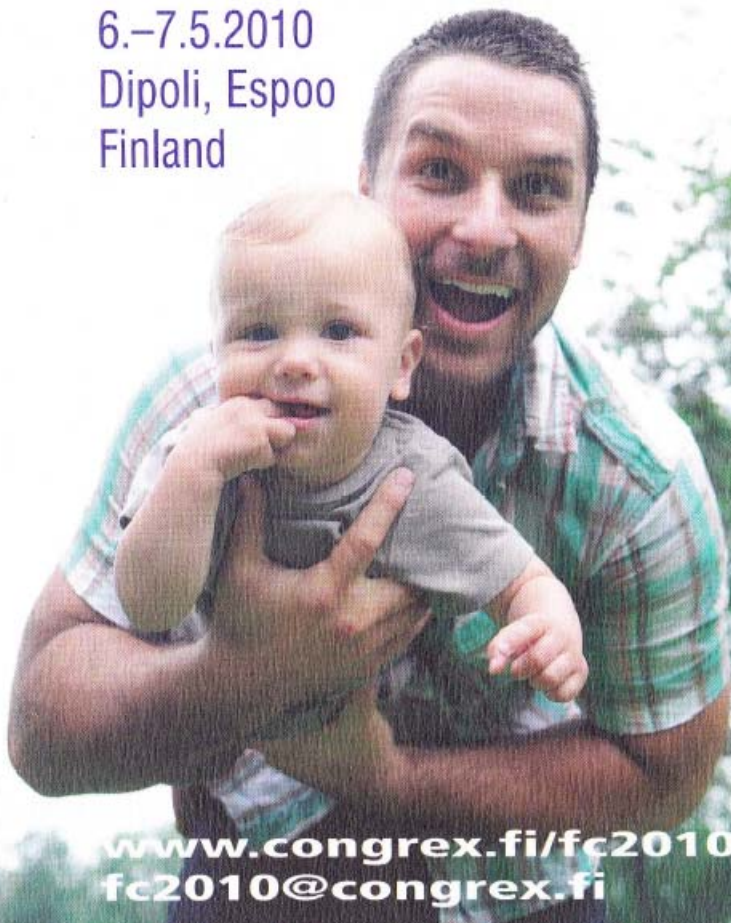
Lopuksi

VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET

- Ohjelmakauden päättyessä koko maassa menossa muutosprosessi, joka uudistaa lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluja kokonaisuutena ja palveluja tukevia johtamis- ja yhteistyörakenteita sekä työmenetelmiä.
- Erityisenä painopisteenä eri toimijoiden yhteistyön vahvistaminen ja rakenteiden luominen lasten ja nuorten peruspalvelujen ja erityispalvelujen välille
- Keskeisenä on lastensuojelulain toimeenpanon varmistaminen (ml. ehkäisevä lastensuojelu, lakisääteiset ”lapsipoliittiset ohjelmat”)
- Hyvät käytännöt ja kehittämistulokset juurrutetaan hankkeen aikana.

Nordisk familjecenterkonferens Pohjoismainen perhekeskuskonferenssi

6.–7.5.2010
Dipoli, Espoo
Finland

www.congrex.fi/fc2010
fc2010@congrex.fi

Lapset, nuoret ja perheet
HALLITUKSEN POLITTIKASUJELMA

Barn, unga och familjer
REGERINGENS POLITIKPROGRAM

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

INSTITUTET FÖR
HÄLSA OCH VÄLFÄRD

MLI
MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

MLI
MANNERHEIMS
BARNSKYDDSFÖRBUND

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret
inom det sociala området

www.congrex.fi/fc2010

KIITOS!

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIET